

beria, XIX, 63.

DERIV.: *Vergar*, ant. (1499, *AlcM*). *Vergada* 'cop de verga, vergassada' [1466, mall., fi S. xv, val., *Procs de les Olives*]: avui s'oposen *vergassada* del cat. central i *vergada*, propi del mall., el val. (Valor-Giner, 1950-5) i el tort. («bastonada», *Arabia, Misc. Folkl.*, 170), mentre que és erroni donar una pron. en cat. or. (*AlcM*), car el mot, almenys en aquest sentit no s'usa a la resta del Princ., i és enterament foraster al cat. central.

Propi del Pallars Sobirà i Ribagorça com a denominació d'una mena de biga: «viga de maderà muy delgada», *CPol, Vall d'Aneu*, 10, 'cabiró', Pont de Suert, Moll (*BDC xxiii*); «lo sistema de teulats de *vergada* i de titxells que hi ha per aquí» (Pont de Suert, *BDLC* XII, 179); *BDC* xx, 193. Ribag. *bergada* «aparell per pescar (bertrol)», Navarro (*Congr. Ll. Cat.*, 228); «bertrol en forma d'embut trenat amb *vergues* de salze, de vegades també de pollançrè», Krüger (*VKR* II, 209; IX, 90); «fexios de *vergues* que posen als estanys i rius perquè les truites hi vagin a fresar i pondre els ous, i així pescar-les» Vall de Boí (*DAG.*). En aranès es diu igual (o bé *bergat*, 1926, *JCondò, BDC* iv, 10). En canvi a l'alt Flamicell és «*bergat*: mena de bertrol», V. el gravat i descripció detallada de Violant, *BCEC* xlv, 356.

I com a masculí té gran extensió pel Llenguadoc i part de Gascunya, i ja es documenta a l'E. Mj.: «*vergat*: nasse en osier, verveux», *PDPF*; Castres *bergat* «engin de pêcheur», *bergadel*, -elo «nasse faite d'osier, elle est construite comme le verveux», *bergol* «bergot, sorte de nasse dont se servent les pêcheurs pour pêcher aux bords des rivières» (Couzinié), Carci *bergat* «nasse à pêcheur» (Lescalle), Landes *bergat* «machine en osier pour prendre le poisson» (Métivier, *Agric. d. La.*, 714).

No és pas clar que vingui també de VIRGA un mot portuguès antic *barga*, *varga* o *abarga*, de significat semblant, car això es toca amb el mot hisp.-port. VARGA, de significat i origen complexos, i d'etim. incerta, però en part dels significats almenys, certament pre-romana (*DECH*); si bé encara menys es pot descartar l'atansament del mot amb el ribag.-oc. *vergat*, -ada: «*bargueiro*: o que fazia redes de pescar a que chamavão *bargas* ou *vargas* ---» ja en un doc. del Porto a. 1487 (Sta. R. d. Viterbo, *Elucid.*, s. v.); ell mateix: «*abarga*: lugar de pescaria, ou mais bem artificio de vergas e páos, que servia de rede, ou armadilha para pescar sáveis e lampreas: *sem renderem os saveis nas abargas onde os pescam* (doc. de 1455). Em outros reaes docs. se dizen *verga*, -as, semelhantes laços e redes de prender o peixe, que ja hoje em poucas partes do reino se pratica».

Ultra un ex. poc clar de 1255 ell mateix n'addueix: «no Foral que el rei D. Manoel deo á Terra de Paiva no de 1513 se diz: "paga-se --- outro direito no rio Douro, a saber --- levão o quarto dos saveis, e das lampreas soamente que se matão com *vargas*" ---». L'enginy descrit sembla igual al que reporta el *DAG.* de la Vall de Boí: en el mot portuguès, deu haver-hi

doncs, un derivat de VIRGA probablement encrueat amb l'alludida relíquia pre-romana; o bé d'aquesta, encrueada amb un derivat retrògrade de VIRGARE; qui sap àdhuc si merament això últim (amb pas fonètic de *verg.* pretònic a *varg.*).

Vergàs 'vara flexible' [Belv.; *DAG.*; Verdaguier, i avui en comarques del NE. del Princ. i Maestr., *AlcM*]. +*Vergassa* [Lab.]. *Vergassar*, NOLLER (*Escanyapobres*, 22). *Vergassada* [Belv.]: és el mot general avui a tot el Princ. almenys i el Ross. (V. la curiosa superstició, *DAG.*) (cf. *vergada* supra). *Vergassejar* [Belv.; *DAG.*]: «Los fills de les montanyes s'hi lligan, seglars roures, / com ells de bona saba, d'arrel arrabassant; / y abets que *vergassejan* los núvols al remoure's / com brassos de la terra lo cel abrahonant», *Atl.* II, 32c (estrofa que era bastant diferent en els originals de 1867 i 1877, i que havent motivat una objecció estilística del revisor Balari, si bé no relativa al vers *c*, pots ser per això el poeta la reformà bastant). *Vergasseig* [Belv.]: cf. l'ús d'aquest i del verb en el vocabulari tèxtil, *BDC* iv, 161.

Vergallina. *Vergallada*. *Verganço* (en el Vocabulari dels teixits, *Bu. de Dial. Catalana* iv, 161). *Vergueta* [Belv.]. +*Vergata* «altre collar, hon ha 48 grans d'or e una *vergata* rompuda» bal. 1478 (*BSAL* 1890, 200), sembla forma autèntica, formada amb el sufix diminutiu -ATTUS, -ATTA, poc freqüent però viu (*regata*, *mulat*, -ata, llobatò etc.).

Verguejar intr. 'vinclar-se' parlant d'una dona, Eiximenis (*Dones* XXI, p. 23); *serps verguejants* S. xv, *DAG.*; tr. «donar cops de verga»: «*verguejar* les flaçades» Ss. xvii, xviii (*DAG.*; Lacav.).

Verguer [1431]: «aquest dia los honorables Consellers provehiren que fos donat a N P. Ferres, *verguer* dels dits consellers, un diner ---», *Ardits* I, 331; *AlcM* en dóna 5 cites anteriors, des de 1360 (Bna. i alguna de mall. i val.), i el *DAG.* moltes dels Ss. xv-xvii, la major part de Bna. i algunes de Vic i Val.; també en les ciutats occidentals: «Matheu Corral, missatger e *verguer* de la Paheria» Lleida 1456 (Lladonosa, *Montsuar*, p. xi); «Joseph Peris, *verguer* de la Real Audiència» c. 1578, doc. que copio a Casa la Vila de Benissa (1963). «Quiscun any, en la vespra de la festa de la Verge Maria dita de Agost, haÿen de donar a quiscun dels SS. Procuradors, dos orelles de pollastres --- y un pollastre a quiscun *verguer*» Tortosa 1593 (Vergés Paulí, *Espurnes Llar* v, 95; un altre v, 138); «Gramalles de xamellot blau, ab aygues y gorres de rissa fossen fetes als *verguers* per la entrada del nostre Rey» Bna. 1599 i 1601 (Moliné, ed. del *Consolat*, 326); en lèxics del *DTO.* 1670 («licitor») i el Lacav.

Verguera 'batolles', veg. la descripció que en dóna per al cat. occ. el *DAG.* També, però, és de l'Alt Berguedà («el sistema de batre amb *vergueres*» Poble de Lillet, *BDLC* XII, 214); i ross., car encara avui, al peu del Canigó, em parlen de quan «abans batien amb *bergèra*» (Estoer, 1960). *Verguerina* mall. espècie d'embol (*vergarina*, *BDLC* VII, 316), cita de mall. *vergarina* a. 1787 i també dissim. en *vergalina*, *AlcM*. *Vergueró* 'estaca per tragar garbes, palla o per fer